

Je hebt een leuke studie gevonden, maar nu zie je, dat je niet het juiste profiel en/of het juiste vak in het vrije deel hebt gekozen. Je hebt dan een deficiëntie.

Voor veel studies geldt dat je voor de start van de opleiding de deficiëntie moet hebben weggewerkt. Dat kan in een tussenjaar of in de zomervakantie, nog voor de start van de studie.

Om aan te tonen dat je jouw deficiëntie hebt opgelost moet je ook een certificaat inleveren. Deze behaal door je een afsluitend examen af te leggen; bijvoorbeeld het staatsexamen, het CCVX voortentamen of een toelatingstoets van de studie zelf.

Zo kun je een deficiëntie wegwerken:

- je schrijft je in bij een vavo om een deelcertificaat te halen voor het ontbrekende vak. Meestal duurt zo'n traject 1 of 2 jaar, afhankelijk van hoeveel vakken je gaat volgen.
- je doet een staatsexamen in het ontbrekende vak. Meld je aan voor het staatsexamen voor 1 januari via www.duo.nl. Je zoekt een instituut dat je kan voorbereiden op het examen of je bereidt je voor via zelfstudie (LOI, NHA, NTI)
- je legt een tentamen af bij de centrale commissie-voortentamens (CCVX). Je schrijft je hiervoor in via www.ccvx.nl en zoekt een instituut dat je kan voorbereiden op het examen of je bereidt je voor via zelfstudie. Instituten die hierop voorbereiden zijn [WisMon](#) (in Utrecht en Amsterdam) en Boswell-Bèta (in Utrecht)

Informatie voor havisten

Veel hogescholen hanteren een eigen toelatingsprocedure. Ze hebben soms een eigen deficiëntie cursus of toelatingstoets. Ook accepteren ze het staatsexamen en vaak ook het James Boswell examen en het CCVX tentamen op havo-niveau. Informeer vooraf bij de studieadviseur van de opleiding die je wilt gaan volgen welk certificaat wordt erkend. Voor sommige toelatingstoetsen kan het raadzaam zijn om je hierop voor te bereiden met zelfstudie of een cursus.

Decentrale selectie

Als je deelneemt aan decentrale selectie kan het zijn dat de betreffende opleiding eist dat je deficiënties zijn opgelost, vóórdat je je inschrijft voor de decentrale selectie. In sommige gevallen betekent dit dat je een tussenjaar moet nemen. Informeer jezelf hierover altijd goed bij de studieadviseur van de opleiding die je wilt gaan volgen.

Handige websites

www.ccvx.nl

www.wismon.nl

www.boswell-beta.nl

Informatie over het staatsexamen

<https://duo.nl/particulier/staatsexamens>

Informatiefilm over het mondeling staatsexamen

<https://www.youtube.com/watch?v=n6Xoj9eQteM>